

OFERTA DE A CONTRACTA. ACCEPTAREA ACESTEIA ÎN NOUL COD CIVIL

Sidonia Culda*

Abstract

In this paper we analyse the offer and its acceptance – as special elements of an agreement.

An offer to conclude a contract is a proposal that contains sufficient elements for forming a contract and it expresses the intent of the party making the offer to commit itself if the offer is accepted by its addressee.

Acceptance may take the form of any act or action of the addressee that unequivocally demonstrates the latter's agreement regarding the offer proposed and transmitted to him/her.

A contract is considered concluded when an offer and its acceptance are concordant.

Keywords: offer, acceptance, contract.

Articolul 1166 Cod civil definește contractul ca fiind „acordul între două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic”. Putem observa că definiția cuprinsă în noul cod civil reia în parte definiția contractului din art. 942 al vechiului cod civil. Diferența adusă de noua reglementare este dată de faptul că printre efectele contractului, pe lângă constituirea și stingerea, a fost introdusă și modificarea unui raport juridic.

În plus, definirea contractului drept acord de voințe este justificată întrucât nu se poate vorbi despre un acord de voință, ca în trecut, deoarece un contract nu implică o voință, ci două sau mai multe voințe. Întâlnirea voințelor este un proces psihologic complex, în cadrul căruia sunt relevante în special cauza și consimțământul, ca elemente de fond ale contractului¹.

Oferta de a contracta reprezintă manifestarea „perceptibilă”, externă, a consimțământului părții de a încheia un anumit contract.

Potrivit prevederilor art. 1188 „o propunere constituie ofertă de a contracta dacă aceasta conține suficiente elemente pentru formarea contractului și exprimă intenția ofertantului de a se obliga în cazul acceptării ei de către destinatar”. Articolul anterior indicat mai prevede faptul că oferta poate proveni de la persoana care are inițiativa încheierii contractului, care îi determină conținutul sau, după caz, care propune ultimul element esențial al contractului. Dispozițiile referitoare la consimțământ, ca element esențial pentru formarea contractului, aplicabile inclusiv contractului de societate, cuprinse în articolele 1182-1203, se aplică în mod

* Ph. D., Assistant Professor, “Dimitrie Cantemir” Christian University, Faculty of Law Cluj-Napoca.

¹ Liviu Pop, Ionuț-Florin Popa, Stelian Ioan Vidu, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile, conform noului Cod civil*, Universul Juridic, București, 2012, p. 89-90, 102-112.

corespunzător și atunci când împrejurările în care se încheie contractul nu permit identificarea ofertei și a acceptării.

Propunerea adresată unor persoane nedeterminate, chiar și în ipoteza în care ar fi precisă, nu are valoarea juridică a unei oferte, ci doar, în funcție de împrejurările concrete, are valoarea unei solicitări de ofertă sau intenție de negociere². În mod excepțional totuși, propunerea adresată unor persoane nedeterminate valorează ofertă, dacă această concluzie rezultă din lege, cutumă sau reiese, în mod cert, din împrejurări concrete.

Articolul 1191 alin. 1 Cod civil prevede că oferta cu termen este irevocabilă. Acest caracter poate fi atribuit ofertei și atunci când el rezultă din „acordul părților, al practicilor statornicite între acestea, al negocierilor, al conținutului ofertei ori al uzanțelor”. Putem observa cu claritate particularități specifice dreptului comercial și al afacerilor, și anume oferirea de valoare juridică „practicilor statornicite” între părțile contractului.

În articolul 1193 alin. 1 Cod civil este reglementată oferta fără termen de acceptare, adresată unei persoane absente, textul de lege prevăzând faptul că această ofertă trebuie menținută un termen rezonabil, în funcție de împrejurări, pentru a permite destinatarului să o primească, să o analizeze și să expedieze acceptarea.

Spre deosebire de oferta fără termen de acceptare adresată unei persoane absente, același gen de ofertă, însă adresată unei persoane prezente, nu produce efecte dacă nu este acceptată de îndată. Situația este aceeași și în cazul ofertei transmise prin telefon, fax, e-mail sau alte mijloace moderne de comunicare la distanță.

Oferta este lovită de caducitate, atunci când ea nu ajunge la ofertant în termenul stabilit, sau atunci când destinatarul o refuză. Pentru situația în care ofertantul decedează sau devine incapabil, caducitatea ofertei irevocabile, va interveni doar dacă acest lucru este impus de natura afacerii sau de împrejurări (articolul 1195 alin. 2 Cod civil).

Raportat la funcția comercială pe care o realizează, oferta de a contracta, este facultativă sau fermă.

Cea facultativă este adresată unor beneficiari determinați sau nu. Acest tip de ofertă, mai este numită în dreptul comercial și ofertă publicitară, informativă sau fără obligații³. Acest tip de ofertă nu creează vreun fel de obligații specifice în sarcina ofertantului, având doar rolul de a informa potențialii destinatari. Drept consecință, din punct de vedere juridic nu va produce nici un efect revocarea sa, în orice moment.

Oferta fermă este acea propunere concretă, adresată unui partener determinat. Se mai numește ofertă definitivă sau particulară. Fiind astfel determinată ea va trebui să conțină elementele esențiale, cum sunt: obiectul material al ofertei, prețul, modalitățile și condițiile de plată, termenul de livrare, precum și termenul în care

² Liviu Stănciulescu, *Curs de drept civil. Contracte*, Hamangiu, București, 2012, p. 36-38.

³ Ioan Schiau, *Drept comercial*, Hamangiu, București, 2009, p. 371-372.

oferta poate fi acceptată. Revocarea acestui tip de ofertă poate fi făcut doar în anumite condiții.

Trebuie să precizăm că o condiție a ofertei (pe lângă acelea de a fi completă și fermă) este ca aceasta să fie emisă în forma cerută de lege pentru validitatea contractului proiectat. Dacă legea pretinde forma *ad validitatem*, tot astfel trebuie să fie și oferta de a contracta (spre exemplu în cazul vânzării unui imobil sau a unei donații). Cerința respectării formei este importantă din punct de vedere al consecințelor juridice pe care le are exercitarea dreptului de preemțiune (art. 1730 Cod civil). Legiuitorul nu soluționează problema formei pe care trebuie să o îmbrace opțiunea de a cumpăra. În opinia noastră, este absolut necesar ca forma opțiunii să fie identică cu aceea a contractului care urmează a fi încheiat.

Ca natură juridică a ofertei, amintim faptul că înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil dezbaterea prezenta un interes mai mare decât în prezent. Aceasta deoarece noul cod civil acordă o importanță foarte mare actului juridic unilateral, izvor de obligații civile, precum și datorită reglementării detaliate a fazei formării contractului. Trecerea în revistă a celor trei mari teorii prezintă interes pentru a determina noutățile introduse prin noul cod civil.

Prima dintre teorii, este aceea a antecontractului. Astfel, în opinia unora obligația autorului de a menține oferta este de natură contractuală, adică între ofertant și destinatarul ofertei s-ar fi încheiat un antecontract. Teoria a fost apreciată ca fiind nesatisfăcătoare, pe ideea, cu care suntem și noi de acord, că încheierea antecontractului este pură ficțiune. Conform prevederilor art. 1191 alin. 1 din noul Cod civil, irevocabilitatea ofertei cu termen poate să rezulte dintr-un antecontract (contract preparatoriu), însă acesta nu este încheiat în mod tacit.

Potrivit teoriei răspunderii civile delictuale, retragerea intempestivă a ofertei atrage răspunderea ofertantului. Teoria nu explică de ce o ofertă nu ar putea fi revocată în anumite situații. În noul Cod civil revocarea ofertei este posibilă, în condițiile art. 1193 alin. 1, adică este vorba despre oferta adresată unor persoane absente și fără termen de acceptare, atunci când revocarea intervine anterior momentului primirii acceptării de către ofertant.

În concepția teoriei ofertei – act juridic – izvor de obligații, se susținea că oferta făcută cu termen expres sau tacit este un act juridic unilateral de drept civil, generator al unui raport obligațional între ofertant și destinatarul ofertei. Ar fi vorba despre o obligație unilaterală, în care ofertantul este debitor al obligației negative de a nu revoca oferta înăuntrul termenului de acceptare, iar destinatarul ofertei este creditorul acestei prestații⁴.

Trebuie să observăm că raportat la reglementările din noul Cod civil, oferta nici nu poate fi calificată altfel decât ca un act juridic unilateral producător de efecte juridice.

Promisiunea de a contracta este reglementată de art. 1279 Cod civil. Aceasta trebuie să conțină toate clauzele contractului promis. Dacă promisiunea nu este executată, beneficiarul promisiunii are dreptul la daune-interese.

---

⁴ M. Avram, *Actul unilateral în dreptul privat*, Hamangiu, București, 2006, p. 255 și urm.

Dacă promitentul refuză să încheie contractul promis, instanța de judecată poate pronunța o hotărâre care să țină loc de contract, dacă validarea, în această manieră, este permisă de natura contractului și dacă sunt îndeplinite cerințele legii pentru validitatea acestuia.

Articolul 1279 alin. 3 Cod civil prevede faptul că dacă părțile se obligă, printr-o convenție, să negocieze pentru încheierea sau modificarea unui contract, acestea nu constituie promisiune de a contracta.

O primă distincție între oferta de a contracta, astfel cum a fost reglementată în noul Cod civil, și promisiunea unilaterală, este aceea că în cazul ofertei de a contracta, cel care o face are în vedere manifestarea de voință a destinatarului acesteia, în timp ce în cazul promisiunii unilaterale acest aspect nu poate fi avut în vedere.

O a doua diferență rezultă din următoarea caracteristică a ofertei, și anume că ea poate proveni de la persoana care are inițiativa încheierii contractului sau de la acea parte care propune ultimul element esențial al contractului; adică oferta poate fi transmisă și de ambele părți ale contractului, în timp ce la promisiunea unilaterală nu putem vorbi despre așa ceva. Promisiunea este un act esențialmente unilateral, manifestarea de voință a beneficiarului nefiind avută în vedere la „formarea” promisiunii, beneficiarul trebuind doar să aibă cunoștință de promisiune.

Cele două noțiuni se deosebesc și din punct de vedere al contraprestațiilor la care dau naștere, în cazul ofertei, respectiv nu dau naștere, în situația promisiunii unilaterale.

Putem spune, că astfel cum este reglementată în noul Cod civil, oferta este mai mult decât o invitație la negociere, dar este mai puțin decât o promisiune de a contracta. Aceasta întrucât nașterea obligațiilor nu are loc independent de acceptarea de către beneficiar, care poate să fie convins sau nu să accepte oferta, ori să facă o contraofertă. Așadar, oferta ca act juridic unilateral nu poate fi confundată cu promisiunea unilaterală, reglementată în art. 1327 Cod civil, ce reprezintă un contract. Promisiunea este făcută cu intenția de a se obliga independent de acceptare, destinatarul promisiunii putând să refuze dreptul născut în baza promisiunii unilaterale.

Ca urmare a faptului că beneficiarul promisiunii unilaterale și-a exprimat consimțământul la încheierea contractului, apreciem că în situația unui refuz din partea promitentului de a încheia contractul, această obligație este susceptibilă de a fi executată silit. Aceasta întrucât posibilitatea de executare silită este reglementată în mod expres în art. 1669 alin. 3 Cod civil, în privința promisiunii unilaterale de vânzare-cumpărare.

Un alt exemplu, prin care subliniem distincția între oferta de a contracta și promisiunea unilaterală, este acela al comparației ofertei cu promisiunea publică de recompensă, care nu este altceva decât o variantă a promisiunii unilaterale⁵. Astfel, în cazul promisiunii publice de recompensă, în sarcina celui care face promisiunea se naște obligația de a face plata, chiar dacă executarea prestației a avut loc fără a se

---

⁵ Răzvan Mircea, Oana Mina, *Oferta de a contracta versus promisiunea unilaterală în noul Cod Civil*, www.juridice.ro., 2012.

cunoaște promisiunea. Revocarea promisiunii publice de recompensă poate fi făcută în manieră identică cu aceea în care a fost făcută publică, dar revocarea va atrage obligația de a face plata față de persoanele care au îndeplinit actul sau faptul recompensabil, înainte de a lua cunoștință de revocare.

Promisiunea publică se distinge de oferta de a contracta, deoarece persoana/persoanele care au îndeplinit fapta recompensată, au dreptul la recompensă numai dacă dovedesc că au cunoscut promisiunea, înainte de răsplată. Executarea actului sau faptul recompensat echivalează cu acceptarea. Mai precizăm și faptul că în situația revocării nejustificate, autorul promisiunii are obligația de a despăgubi pe cei care înainte de publicarea revocării au întreprins o serie de acte sau fapte ori au efectuat diverse cheltuieli, în vederea executării prestației.

Promisiunea de a contracta nu se confundă cu pactul de opțiune. Acest lucru reiese clar din chiar reglementarea legală: pactul de opțiune este reglementat de articolul 1278 Cod civil, iar promisiunea de a contracta de articolul 1279 din Codul civil. Cele două instituții se deosebesc atât prin tipul obligației asumate în fiecare caz, cât și prin mecanismul în care, în situația unei opțiuni pozitive, se va încheia contractul previzionat.

În cazul promisiunii se naște pentru viitor obligația de „a face”, mai concret de a încheia contractul; la pactul de opțiune, promitentul nu se angajează să încheie în viitor contractul, ci deja, în mod anticipat, el își manifestă consimțământul la încheierea contractului subsecvent, astfel încât, la data la care, și beneficiarul va opta pentru încheierea contractului, acesta va fi încheiat *ipso jure*.

Legiuitorul califică manifestarea de voință din cadrul pactului de opțiune ca pe o ofertă irevocabilă, fapt cu care nu suntem de acord, întrucât în cazul ofertei, în versiunea clasică, ofertantul stabilește elementele ce urmează a fi luate în considerare la încheierea contractului, în timp ce în cazul pactului de opțiune, aceste elemente sunt stabilite de ambele părți⁶. Manifestarea de voință, în cazul pactului de opțiune, este anticipată, și are particularitatea că elementele „ofertei” nu sunt stabilite exclusiv de ofertant ci, prin acordul părților.

Din punct de vedere practic, distincția între cele două instituții prezintă importanță din perspectiva „modului” în care se încheie contractul previzionat, adică în două etape în situația promisiunii de a contracta, respectiv prin simpla manifestare de voință a beneficiarului pactului de opțiune. De asemenea, diferențierea prezintă importanță și în ceea ce privește forma pe care trebuie să o îmbrace manifestarea de voință. În cazul pactului de opțiune legiuitorul a reglementat forma acestuia ca fiind identică cu aceea cerută de lege pentru contractul pe care părțile doresc să îl încheie (art. 1278 alin. 5 Cod civil), în timp ce pentru promisiunea de a contracta regula este a consensualismului (art. 1178 Cod civil), indiferent dacă pentru actul previzionat a se încheia legea cere încheierea sa în forma solemnă.

---

⁶ A se vedea și Mircea N. Costin, Mircea C. Costin, „Promisiunea de contract”, *Dicționar de drept civil*, Lumina Lex, București, 2004, p. 267; I. Lulă, *Natura juridică a promisiunii unilaterale de vânzare*, în „Dreptul”, nr. 6, 1998, p. 43 și urm.

Articolul 1668 Cod civil reglementează un caz particular al pactului de opțiune privind contractul de vânzare. Articolul reglementează, cu titlu de noutate, o varietate a promisiunii unilaterale de vânzare, caracterizată prin aceea că promitentul se obligă față de o altă persoană numită beneficiar, să vândă un bun pentru un preț, dacă acesta din urmă se va decide să cumpere într-un anumit termen. Așadar, în temeiul pactului de opțiune, beneficiarul promisiunii de vânzare are posibilitatea de a opta între a încheia sau nu contractul de vânzare-cumpărare, de regulă înăuntrul unui termen stabilit de comun acord de către părți. Textul stabilește expres și care este soarta bunului înăuntrul termenului stabilit de părți pentru exercitarea opțiunii și anume faptul că bunul este indisponibilizat, adică, deși acesta se află în patrimoniul vânzătorului, el nu îl poate înstrăina.

Alineatul 2 al articolului 1668 Cod civil prevede că această inalienabilitate temporară a bunului se va nota în cartea funciară, atunci când bunul constituie obiect de drepturi tabulare. Dacă a fost convenit un termen pentru exercitarea opțiunii și nu a fost înscrisă în cartea funciară vreo dovadă constând într-o declarație de exercitare a opțiunii, înscrierea inalienabilității va fi radiată din oficiu (alin. 3).

Acceptarea constă în manifestarea voinței destinatarului ofertei de a încheia contractul propus. Acceptarea poate fi realizată prin orice act sau fapt al destinatarului, din care rezultă în mod neîndoielnic, acordul său referitor la oferta propusă și transmisă.

Precizăm faptul că, în principiu, tăcerea nu are valoare de acceptare. Aceasta se întâmplă doar în cazurile în care legea prevede acest lucru, sau când rezultă din acordul părților ori din uzanțe sau practicile statornicite între părți.

Răspunsul destinatarului ofertei nu poate fi considerat acceptare atunci când cuprinde modificări sau completări, nu respectă forma cerută sau ajunge la ofertant după ce oferta a devenit caducă. Dacă oferta conține modificări sau completări va trebui apreciată ca fiind o contraofertă⁷.

Acceptarea tardivă produce efecte numai dacă cel care a făcut oferta îl înștiințează de îndată pe acceptant despre încheierea contractului. Dacă acceptarea a fost făcută în termen, însă a ajuns la ofertant după expirarea termenului, din motive care nu țin de culpa acceptantului, ea va produce efecte dacă ofertantul nu îl înștiințează despre aceasta de îndată, conform celor statuate de art. 1198 alin. 2 Cod civil.

Comunicarea acceptării trebuie făcute prin mijloace adecvate de comunicare, asemănătoare cu cele prin care a fost transmisă oferta, dacă din lege, acordul părților sau din practicile statornicite între părți nu rezultă altfel.

Oferta sau acceptarea pot fi retrase, dacă retragerea ajunge la destinatar anterior sau concomitent cu oferta, sau după caz, cu acceptarea. Atât oferta cât și acceptarea și revocarea acestora produc efecte numai din momentul în care ajung la destinatar, chiar dacă acesta nu ia cunoștință de ele din motive care nu îi sunt imputabile.

Ca natură juridică, și acceptarea în reglementarea noului Cod civil este tratată ca un act juridic unilateral supus comunicării (art. 1326 Cod civil).

---

⁷ Liviu Pop, *op. cit.*, p. 113.

Contractul este încheiat în momentul în care acceptarea a ajuns la ofertant, chiar dacă acesta nu ia cunoștință de ea din motive care nu îi sunt imputabile. De asemenea, contractul se consideră încheiat și atunci când destinatarul ofertei săvârșește un act sau un fapt concludent, fără a-l înștiința pe ofertant, dacă, în temeiul practicilor dintre părți, al naturii afacerii, acceptarea se poate face în acest mod (art. 1186 Cod civil).